

Spis treści

Wstęp	11
1. Pojęcie i zakres międzynarodowych stosunków ekonomicznych	13
1.1. Międzynarodowe stosunki ekonomiczne jako samodzielna dyscyplina naukowa i jej miejsce w naukach ekonomicznych	13
1.2. Elementy międzynarodowych stosunków ekonomicznych	14
1.2.1. Teoria międzynarodowych stosunków ekonomicznych	14
1.2.2. Zagraniczna i międzynarodowa polityka ekonomiczna	15
1.3. Nauka o międzynarodowych stosunkach ekonomicznych w Polsce	17
2. Międzynarodowy podział pracy	19
2.1. Międzynarodowy a społeczny podział pracy	19
2.2. Czynniki determinujące międzynarodowy podział pracy	20
2.2.1. Różnice w warunkach naturalnych	20
2.2.2. Różnice w poziomie uprzemysłowienia	21
2.2.3. Różnice w poziomie techniki i technologii	22
2.3. Międzynarodowa komplementarność struktur gospodarczych	23
2.3.1. Pojęcie międzynarodowej komplementarności struktur gospodarczych i jej rodzaje	23
2.3.2. Komplementarność struktur gospodarczych a współzależność ekonomiczna między krajami	25
2.3.3. Metody zwiększania międzynarodowej komplementarności struktur gospodarczych	27
2.4. Międzynarodowy podział pracy a gospodarka światowa	30
2.4.1. Pojęcie gospodarki światowej	30
2.4.2. Tradycyjna i współczesna gospodarka światowa	31

3. Międzynarodowy handel towarami	33
3.1. Długofalowe tendencje w rozwoju międzynarodowego handlu towarami	33
3.1.1. Wzrost udziału handlu zagranicznego w produkcji przemysłowej	33
3.1.2. Zmiany w strukturze towarowej handlu międzynarodowego	38
3.1.3. Zmiany w strukturze geograficznej handlu międzynarodowego	41
3.2. Teorie korzyści z międzynarodowego handlu towarami	43
3.2.1. Pojęcie teorii korzyści z międzynarodowego handlu towarami	43
3.2.2. Merkantyizm	43
3.2.3. Teorie klasyczne	44
3.2.4. Teorie neoklasyczne	52
3.2.5. Współczesne teorie handlu międzynarodowego	58
3.3. Międzynarodowy handel towarami a dochód narodowy	64
3.3.1. Pojęcie dochodu z handlu zagranicznego	64
3.3.2. Sposoby zwiększania dochodu z handlu zagranicznego	65
3.4. Handel międzynarodowy towarami a wzrost gospodarczy	74
3.4.1. Pojęcie i czynniki wzrostu gospodarczego	74
3.4.2. Finansowanie wzrostu gospodarczego w warunkach gospodarki autonomicznej i otwartej	75
3.5. Mnożnik inwestycyjny i eksportowy; supermnożnik	79
3.5.1. Pojęcie mnożnika (inwestycyjnego, eksportowego)	79
3.5.2. Mechanizm mnożnika inwestycyjnego	79
3.5.3. Mechanizm mnożnika eksportowego	84
3.5.4. Mechanizm supermnożnika	85
3.5.5. Przykład liczbowy występowania supermnożnika	87
4. Międzynarodowy handel usługami	89
4.1. Pojęcie i specyfika międzynarodowego handlu usługami	89
4.2. Rozmiary i struktura międzynarodowego handlu usługami	90
4.3. Czynniki determinujące międzynarodowy handel usługami	91
4.4. Tendencje do liberalizacji międzynarodowego handlu usługami	93
4.5. Teorie korzyści z międzynarodowego handlu usługami	95
5. Międzynarodowy przepływ czynników produkcji	97
5.1. Pojęcie i istota międzynarodowych przepływów czynników produkcji	97
5.2. Międzynarodowe przepływy siły roboczej	98
5.3. Międzynarodowe przepływy kapitału	103
5.3.1. Formy międzynarodowych przepływów kapitału	103
5.4. Międzynarodowe przepływy technologii	111
6. Ceny międzynarodowe, <i>terms of trade</i>	117
6.1. Pojęcie ceny międzynarodowej	117
6.2. Rodzaje cen międzynarodowych	119
6.3. Wpływ różnic w elastyczności popytu na ceny międzynarodowe	120

6.4.	Wpływ różnic w elastyczności podaży na ceny międzynarodowe	122
6.5.	Krótko- i długookresowe tendencje cenowe na rynku międzynarodowym	124
6.6.	<i>Terms of trade</i>	127
6.7.	<i>Terms of trade</i> a dochód narodowy	133
6.8.	Wpływ <i>terms of trade</i> na rozwój gospodarczy	134
7.	Bilans płatniczy	139
7.1.	Pojęcie bilansu płatniczego	139
7.2.	Struktura bilansu płatniczego	140
7.2.1.	Bilans obrotów bieżących	140
7.2.2.	Bilans kapitałowy	143
7.2.3.	Bilans obrotów wyrównawczych	143
7.3.	Równowaga bilansu płatniczego	144
7.4.	Metody równoważenia bilansu płatniczego	146
7.4.1.	Mechanizmy automatycznego równoważenia bilansu płatniczego	146
7.4.2.	Polityka dostosowawcza państwa	152
8.	Międzynarodowe systemy walutowe	158
8.1.	Pojęcie międzynarodowego systemu walutowego i jego rodzaje	158
8.2.	System waluty złotej	158
8.2.1.	Podsystem waluty sztabowo-złotej	164
8.2.2.	Podsystem waluty dewizowo-złotej	165
8.3.	System waluty papierowej	165
8.3.1.	Podsystem wymiennej waluty papierowej	166
8.3.2.	Podsystem niewymiennej waluty papierowej	167
8.4.	System waluty kierowanej	169
8.4.1.	Międzynarodowy podsystem waluty kierowanej oparty na stałych kursach walutowych	169
8.4.2.	Międzynarodowy podsystem waluty kierowanej oparty na zmiennych kursach walutowych	171
8.4.3.	Europejski podsystem walutowy	174
9.	Międzynarodowe rynki walutowe. Kursy walut	178
9.1.	Pojęcie międzynarodowego rynku walutowego	178
9.2.	Podmioty międzynarodowego rynku walutowego	179
9.3.	Transakcje natychmiastowe i terminowe na międzynarodowym rynku walutowym	182
9.4.	Transakcje arbitrażowe i spekulacyjne na międzynarodowym rynku walutowym	183
9.5.	Rodzaje międzynarodowych rynków walutowych	185
9.5.1.	Międzynarodowe rynki walutowe oparte na walutach krajowych	185
9.5.2.	Międzynarodowe rynki walutowe oparte na walutach spoza rynku krajowego	186

9.6.	Kursy walut	189
9.6.1.	Pojęcie i funkcje kursu walutowego	189
9.6.2.	Czynniki określające poziom kursu walutowego	190
9.6.3.	Rodzaje kursu walutowego	193
9.6.4.	Dewaluacja i rewaluacja kursu walutowego	194
9.6.5.	Ryzyko kursu walutowego	197
9.6.6.	Próby naukowe antycypacji kursu walutowego	199
10.	Kryzys zadłużenia międzynarodowego	203
10.1.	Pojęcie kryzysu zadłużenia	203
10.2.	Rozmiary kryzysu zadłużenia	204
10.3.	Etapy narastania kryzysu zadłużenia	205
10.3.1.	Etap rozwoju antyimportowego	205
10.3.2.	Etap szoku naftowego	207
10.3.3.	Etap restrykcyjnej polityki monetarnej	208
10.4.	Sposoby przeciwdziałania kryzysowi zadłużenia	209
10.5.	Kryzys zadłużenia a Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Bank Światowy	212
10.6.	Współczesne kryzysy finansowe	216
11.	Zagraniczna polityka ekonomiczna	220
11.1.	Pojęcie zagranicznej polityki ekonomicznej i jej cechy	220
11.2.	Polityka wolnego handlu a polityka protekcjonizmu	221
11.2.1.	Polityka wolnego handlu	221
11.2.2.	Polityka protekcjonizmu	222
11.2.2.1.	Współcześni krytycy protekcjonizmu	224
11.2.2.2.	Współcześni zwolennicy protekcjonizmu	227
11.2.2.3.	Poszukiwanie kompromisu	230
11.3.	Formy zagranicznej polityki ekonomicznej	232
11.3.1.	Zagraniczna polityka handlowa	232
11.3.2.	Zagraniczna polityka usługowa	233
11.3.3.	Zagraniczna polityka kapitałowa	234
11.3.4.	Zagraniczna polityka migracyjna	234
11.3.5.	Zagraniczna polityka technologiczna	235
11.4.	Podmioty zagranicznej polityki ekonomicznej	236
11.5.	Cele, środki i narzędzia zagranicznej polityki ekonomicznej	237
11.6.	Pojęcie makro- i mikroekonomicznych narzędzi zagranicznej polityki ekonomicznej	242
11.7.	Rodzaje narzędzi polityki makroekonomicznej	243
11.7.1.	Polityka kursu walutowego	243
11.7.2.	Polityka stopy procentowej	249
11.7.3.	Polityka pieniężna	251
11.7.4.	Polityka fiskalna	253
11.7.5.	Polityka dochodowa	254
11.7.6.	Polityka budżetowa	255

1.8. Rodzaje narzędzi polityki mikroekonomicznej	257
11.8.1. Narzędzia endogeniczne	257
11.8.1.1. Polityka przemysłowa	257
11.8.1.2. Polityka rolna	258
11.8.1.3. Polityka inwestycyjna	258
11.8.1.4. Polityka technologiczna	259
11.8.1.5. Polityka edukacyjna	259
11.8.1.6. Polityka ochrony środowiska naturalnego	259
11.8.2. Narzędzia egzogeniczne	260
11.8.2.1. Narzędzia taryfowe (cła)	260
11.8.2.2. Narzędzia parataryfowe	272
11.8.2.3. Narzędzia pozataryfowe	282
12. Międzynarodowa polityka ekonomiczna	290
2.1. Pojęcie międzynarodowej polityki ekonomicznej i jej cechy	290
2.2. Cele, środki i narzędzia międzynarodowej polityki ekonomicznej	292
2.3. Podmioty międzynarodowej polityki ekonomicznej	294
12.3.1. Wpływ państw na międzynarodową politykę ekonomiczną	295
12.3.2. Wpływ korporacji transnarodowych na międzynarodową politykę ekonomiczną	298
12.3.3. Wpływ organizacji międzynarodowych na międzynarodową politykę ekonomiczną	301
12.3.4. Wpływ karteli na międzynarodową politykę ekonomiczną	322
13. Polityka integracyjna	324
3.1. Pojęcie polityki integracyjnej	324
3.2. Cele polityki integracyjnej	332
3.3. Formy polityki integracyjnej	334
3.4. Modele międzynarodowej i ponadkrajowej polityki integracyjnej	339
13.4.1. Pojęcie modelu polityki integracyjnej oraz jego instytucjonalnych i rzeczowych parametrów	339
13.4.2. Modele integracji międzynarodowej	342
13.4.3. Modele integracji ponadkrajowej	344
13.4.4. Model mieszanej polityki integracyjnej	345
13.5. Polityka integracyjna w warunkach wolnorynkowego i regulowanego mechanizmu integracji ekonomicznej	346
13.5.1. Pojęcie mechanizmu integracji ekonomicznej	346
13.5.2. Mechanizm wolnego handlu	347
13.5.3. Mechanizm regulowanego handlu	351
3.6. Przykłady integracji regionalnej i subregionalnej w krajach rozwiniętych gospodarczo	358
13.6.1. Integracja regionalna	358
13.6.2. Integracja subregionalna	370
3.7. Przykłady integracji regionalnej w krajach słabo rozwiniętych	379

14. Globalna polityka ekonomiczna	386
14.1. Pojęcie globalnej polityki ekonomicznej	386
14.1.1. Globalna polityka ekonomiczna a zagraniczna polityka ekonomiczna	393
14.1.2. Globalna polityka ekonomiczna a międzynarodowa polityka ekonomiczna	394
14.2. Formy globalnej polityki ekonomicznej	395
14.2.1. Globalna polityka ekonomiczna typu <i>software</i>	395
14.2.2. Globalna polityka ekonomiczna typu <i>hardware</i>	399
14.3. Metody wprowadzania globalnej polityki ekonomicznej	402
14.3.1. Metoda policentryczna	402
14.3.2. Metoda monocentryczna	404
Bibliografia	405
Indeks	412